

RÉGÉSZETI DOLGOZATOK

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem

Régészeti Intézetéből

6
Ser. II. No. 1.

DISSERTATIONES ARCHAEOLOGICAE

Ex Instituto Archaeologico Universitatis

de Rolando Eötvös nominatae

Budapest, 1972.

magáról, ha néha szóbakerült kettőjük kapcsolata.

Rendszeretét és soha nem lankadó munkásságát minden ízében áthatotta a becsület és tisztesség józan hitvallása. A legnehezebb időkben is példamutató bátorsággal mondta ki, amit igaznak ismert meg, amit elmondani kötelességének érzett. Ezt az igazságszeretetet mint Pósta Béla kolozsvári tanítványa kapta örökségként s hiven őrizte Makón, Jászberényben, Szegeden s végül Egyetemünkön, az ország fővárosában is. Tudományos munkásságának is ez szerzett hitelt s ez szerzett neki megbecsülést idehaza éppen úgy mint a nagyvilágban.

Most elment az egykori jóbarátok Móra Ferenc, Juhász Gyula, Tompa Ferenc után. De él ő az eljövendő korok középeurópai ősrégészetében. Emléke legyen áldott!

László Gyula

Oroszlán Zoltán sirjánál

/1891-1971/

Egyetemünk Régészeti Tanszéke nevében búcsúzom egykori tanszékvezető professzorunktól, szeretett barátunktól Oroszlán Zoltántól. Szemét megilletődve, szeretettel csukta le a rózsaujú hajnal, a heosz rhododaktülosz. A gyengéd nővér köszönte meg ezzel az utolsó simogatással azt, amit az antik görög szellem életbentartásáért tettél.

Az ember életéhez hasonul. Észrevétlen, szinte rejtve kapnak benne formát hivatásának szépségei s lassan már el sem tudjuk választani a kettőt egymástól. Ez történt veled is Zoltán bátyám. Most itt állnak sirod körül szeretteid, tanártársaid, tanítványaid, de itt állnak az olimpusi istenek, a fellegtorlaszoló Zeus, a tinószemü Héra és társaik, itt állnak a héroszok, az erdők nimfái, satyroszai és fél-nivaló kentaurjai és siratják benned barátjukat, aki egész életét arra áldozta, hogy ünnepelje szépségüket. Itt vannak a moirák is, sorsod kérlelhetetlen irányítói. Vajjon ki lesz vezetőd Hádész sötét terein, talán Vergilius, vagy valamilyik nagy görög szobrász lesz kegyes hozzád?

Szép életed volt! Akik reád emlékeznek, azokban emléked idéztekor felderengenek az olimpiai Zeus templom timpanonjának szobrai, a feledhetetlen Pheidias, és ott lobog a kandelláberek lángjával együtt könnyes szemük káprázatában a szamothrákái Niké szélfútta leple. Most elmentél Te is szeretett görög vázáid és Tanagraid közé. Gondolatban egy szép, fehér lekythoszt helyezünk sirodra.

Hányszor magyaráztad tanítványaidnak a temenoszok művészetét, s olvastad görög és latin sirfeliratait. Most ezek

egyikével búcsúzunk tőled kedves Zoltán: "sit tibi terra
levis", legyen könnyű neked az anyaföld, amelynek immáron
Te is része leszel.

László Gyula

1. Vattersfelde

A vonatkozó leletek áttekintésekor úgy tűnik, hogy a középeurópai "szkita" anyag egy része határozottan különbözik a nyugati /keleteurópai/ szkita emlékektől. Ez a körülmény fennáll úgy a zöldhalompusztai, mint a vattersfeldi /Witaszkowo/ leletnél, s lényeges, hogy ezek különben is szorosan kapcsolódnak egymáshoz. Így a zöldhalompusztai szarvas /FETICH N. 1928. I./ agancsának jó hasonmását a vattersfeldi törhüvelyveret /MALINOWSKI, 1967. 3.k./ és mellkorong /im. 6.k./ szarvasain találjuk /FETICH N. 1928. 14./. A vattersfeldi hal /MALINOWSKI, 1967. 8.k./ szeméből kiinduló spirálisok technikai kivitele megegyezik a zöldhalompusztai szarvas zsinórozásának technikájával /FETICH, 1928. 15./. Mindkét leletben előfordul egy jellegzetes, fonott lánc típus /im. 16./, de a vattersfeldi mellkorong ragadozóinak anatómikus megformálása is közelesik a zöldhalompusztai lánc nyugvó /?/ orozslánjainak lábkiképzéséhez /im. V./. Nem elhanyagolható az sem, hogy a zöldhalompusztai technikailag rokon tápiószentmártoni szarvason megtaláljuk a vattersfeldi hal spirális motívumát.

Ez a középeurópai szkítizáló leletkör láthatóan kapcsolódik az un. trák fejedelmi temetkezésekhez. Nem lehet nem összekapcsolni a vattersfeldi hüvelyveret maszkiképzését /MALINOWSKI, 1967. 3.k./ a trebenistei /MANO-ZISTI, D.-POPOVIC, L. 1956. I-II./ és petilepi /MIKULCIC, I. 1965. 9.k./ maszkokkal. A vattersfeldi törmarkolat lyramotívumai /FURTWAENGLER, A. 1883. III/5./GINTERS, W. 1928. 6a./ kapcsolatba hozhatók a vojnicai melléksz hasonlóság mintáival /FILOW, B. 1934. 21o.k./. Nyilvánvalóan összefügg a vattersfeldi és a duvanli /FILOW, B. 1927. 14.k./ hal is. Ez az összefüggés nemcsak a vattersfeldi, hanem a zöldhalompusztai lelet esetében is kimutatható, az itteni csonkagulaalakú csüngő /FETICH N. 1928. 13. III.t./ pontos megfelelője Kukuva Mogilából ismert /FILOW, B. 1934. 5o.k./. Természetesen ezt a kapcsolatot mutatják közvetve a mindkét körben előforduló görög áruk is.

Ugyanakkor a vázolt összefüggéseket nem lehet csupán esetleges görög eredet számlájára írni, még a lyramotívum esetében sem. A középeurópai szkítizáló leletkör kiemelt darabjai történetileg sem magyarázhatók kielégítően, mint arra többször rámutattak. A feltételezhetően nérvadó balkáni kapcsolatok viszont olyan irányba utalhatnak bennünket, amely alapján ezek a leletek történetileg kapcsolatba